ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO priedas

Nr. 399

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Kita Lietuva pagal R.Karbauskį

Jūratė KIELĖ
„Respublikos“ žurnalistė

- Daug kam tikriausiai buvo netikėta, kad po pergalingų rinkimų iš visų įmanomų postų pasirinksite Kultūros komiteto pirmininko Seime. Nuo šiol kultūra tampa prioritetu? Sritis, nesukurianti jokių materialinių vertybių, - kodėl tai svarbu valstybei? - *klausėme Seimo Kultūros komiteto pirmininko Ramūno KARBAUSKIO.*

- Neseniai manęs klausė: du procentai bendrojo vidaus produkto krašto apsaugai ir du procentai kultūrai - kaip aš tai vertinu iš principo.

Mano atsakymas yra toks: jeigu neturėsime deramo finansavimo kultūrai, jei neskirsime jai pakankamai pastangų, nesuprasime, kad kultūra kartu su švietimu Lietuvos gyvenime yra svarbiausia sritis, mums nereikės nė tų dviejų procentų krašto apsaugai. Jei mes siekiame išsaugoti valstybę, mažinti emigracijos srautus, kurti laimingą ir saugią aplinką, pirmiausia turime imtis kultūros. Nuo jos viskas prasideda.

Ši sritis Lietuvoje tikrai buvo apleista ir finansavimo, ir dėmesio prasme. Kitokių, teigiamų, pavyzdžių turime ne tiek jau daug. Kartais vieną iš jų miniu - mažytį Naisių pavyzdį. Kokybiškas kultūrinis gyvenimas, saugi aplinka, blaivybė, sveika gyvensena - kai žmones supa visa tai, jie jaučiasi laimingi, nori turėti daug vaikų. Tai nėra tušti žodžiai, nes Naisiuose būtent taip ir atsitiko. Per septynerius metus gimstamumas ten padidėjo penkis kartus. 500 gyventojų turinčiuose Naisiuose dabar kasmet gimsta trylika vaikų, anksčiau gimdavo trys. Kitais metais mes turėsime vaikų darželį. Šiais laikais tai turbūt pirmas atvejis, kai kaime prireikia vaikų darželio, visur kitur jų tiesiog nebūtų kam lankyti.

Mažoje Naisių bendruomenėje puoselėdami pamatines vertybes - kultūrą, sveiką gyvenseną, blaivybę - mes turime efektą, kuris dažnai siejamas tik su atlyginimų dydžiu. Sakome, niekas neemigruos, visi turės daug vaikų, jei žmonės daug uždirbs. Bet puikiai žinome, kad dideles pajamas turinčios šeimos nebūtinai augina daugiau vaikų nei tos, kurios uždirba mažiau. Apsisprendimas turėti gausią šeimą siejamas su ta aplinka, kurioje žmonės gyvena, pirmiausia su kultūrine.

- Iki šiol nuostata buvo tokia: būtų pinigų - būtų ir kultūros, bet pinigų nėra...

- Kitais metais minėsime mūsų valstybės šimtmetį. Tikrai nemanau, kad turime skųstis lėšų stoka. Kai viskas daroma tik iš išskaičiavimo, atsietai nuo bendruomenių, neturint žmonių palaikymo, tada viskas kainuoja labai brangiai. Užuot raudoję, kad trūksta lėšų, turime pasitelkti vidinį patriotizmą. O tada ir su tokiu finansavimu, kurį turime, galima padaryti didelius dalykus.

Tarkim, aš niekaip nesuprantu, kodėl Dainų šventė vyksta tik Vilniuje, kodėl neįtraukiame visos šalies, tų dešimčių tūkstančių dainuojančių, šokančių žmonių, kodėl dalyvauja tik tie išskirtiniai, kuriuos pakvietė į Vilnių. Šventė turėtų prasidėti kiekviename kaime, mažiausiuose kultūros namuose, tada Vilniuje susilieti į didįjį koncertą ir grįžti atgal džiaugsmo banga. Argi tai kainuoja papildomus pinigus?

Stasio Žumbio nuotr.

Jei kalbėtume apie kultūros politiką, noriu pabrėžti, kad įtrauka į kultūrą, į mūsų visų bendrą veikimą prasideda nuo vaikų darželio. Iš manęs juokiasi, kai sakau, kad vaikai juose turėtų būti aprengti tautiniais drabužiais. Tai neturėtų būti vien šeimos klausimas, turi pasistengti valstybė, skirti lėšų. Galima iš manęs juoktis ir šaipytis, bet esu įsitikinęs, kad tautiniai drabužiai kiekvienam vaikui - labai labai svarbu. Juk mes ugdome pilietį.

> Jei mes siekiame išsaugoti valstybę, mažinti emigracijos srautus, kurti laimingą ir saugią aplinką, pirmiausia turime imtis kultūros. Nuo jos viskas prasideda

Tautiniais drabužiais apsirengęs vaikutis susiduria su tautos istorija, tradicija, sugeba visai kitaip vertinti aplinką. Darželiai, kurie turi tautinius drabužius, labai skiriasi nuo tų, kuriuose jų nėra. Juose vaikai nenori nei šokti, nei dainuoti ir daug daugiau laiko skiria kompiuteriui ar mobiliajam telefonui. O į švenčių organizavimą, etnokultūrinę veiklą įtraukti vaikai turi kitokį požiūrį į juos supančią aplinką. Juos galima sudominti dalykais, kurie niekada nepatrauks vaikų, neturinčių vertybinio pagrindo. Žinoma, ketverių metų vaikas dar labai ribotai gali suvokti, kas yra tauta, Tėvynė, bet juk svarbu pasėtas grūdas.

- Tautiniai drabužiai kainuoja daug. Kaip valstybė juos įpirks?

- Žinau, kaip tą padaryti. Panašų, tik kur kas mažesnio masto projektą esame įgyvendinę Naisiuose. Baltų dievų muziejaus gidams, bendradarbiaudami su Vilniaus dailės akademija, pasiuvome baltiškus rūbus - ne rekonstrukciją, o labai panašiai atrodančius kostiumus.

Darželiams taip pat nėra būtina turėti šimtus kainuojančias rekonstrukcijas. Galėtume sukurti nebrangią liniją, kostiumo savikaina būtų keliasdešimt eurų. Tada ieškotume lėšų biudžete. Vaikų darželius visoje šalyje lanko apie 120 tūkstančių vaikų. Jei norime kiekvienam iš jų padovanoti tokius rūbus, reikėtų milijonų eurų. Tai nemažos lėšos, todėl reikia labai gerai apgalvoti, kaip tą idėją, kuri kol kas yra abstrakti, įgyvendinti.

- Paversti šiuolaikiniu kaimu Naisius, buvusį klestinčio kolūkio centrą, - tai viena. O kaip ketinate įpūsti gyvybės provincijai, kurioje vyksta Saviečių kaimo* tragedijos, iš kurios tik bėgama, bet negrįžtama?

- Mokyklų tinklo optimizavimas negali išvirsti į beatodairišką jų naikinimą. Išsaugoti jas - valstybės reikalas. Neįmanoma išgelbėti kaimo, kuriame uždaroma mokykla, nelieka kultūros namų. Jei manęs kas klaustų, ar toks kaimas turi šansų išlikti, atsakymas būtų vienareikšmis: ne, mes jau jį nužudėme, ir tik laiko klausimas, kada iš ten išvažiuos paskutinis žmogus. Jokio jauno žmogaus, jokios šeimos nesuviliosime gyventi tokioje vietoje.

Esminis klausimas dabar būtų toks: ar mes pasiruošę išsaugoti tą infrastruktūrą, kurią dar turime. Atskirose savivaldybėse matau labai skirtingą situaciją. Kadangi valstybė neturi regionų politikos, viskas priklauso būtent nuo savivaldybių požiūrio.

Jei nuvažiuotumėte, tarkim, į Panevėžio rajoną, nustebtumėte, kiek daug ten padaryta, - tvarkomos net kaimų aikštės, statomi paminklai. Kaimyniniame Anykščių rajone nėra nieko. Patys Anykščiai puikiai prižiūrimi, bet į kaimus visai nieko neinvestuojama. Panevėžio rajone - 37 kaimo ambulatorijos, Anykščių - nebeliko nė vienos, naikinamos ten ir mokyklos. Valstybės požiūrio nėra, viskas liko savivaldybėms, štai tokie ir rezultatai.

Turi atsirasti valstybės politika, kuri padėtų savivaldybėms. Mes valstybės mastu turime nutarti, kas yra tas kaimas.

Vienkiemis - viskas aišku. Žmogus jame gyvena, jį tvarko ir puoselėja, o kai nebegyvena, jis sunyksta. Viskas paprasta. O kaimai, kuriuose kol kas dar gyvena 200-300 žmonių? Ką mes su jais daromę? Jei jau uždarome kaime mokyklą, turime užtikrinti tokias sąlygas, kad žmogus tą laiką, kuris jam skirtas šioje žemėje, galėtų nugyventi oriai. Tame pačiame Anykščių rajone yra kaimų, į kuriuos niekada neatvažiuoja joks autobusas. Dauguma žmonių - vyresnio amžiaus, jie prašosi į geltonuosius autobusiukus, jokio kito susisiekimo nėra.

- Kaip kaimui sulaikyti jaunąją kartą? Koks jis turėtų būti, kad išvykęs studijuoti žmogus norėtų grįžti ir čia įleisti savo šaknis?

- Išsaugota bent minimali infrastruktūra - mokykla, ambulatorija, kultūros namai, parduotuvė - užtikrintų orų gyvenimą ir jaunam žmogui. Žinoma, šiandien nėra sudėtinga nuvažiuoti keliolika kilometrų iki artimiausio miesto, bet jei pačiame kaime nieko nėra, kur tada tam jaunam žmogui dirbti? Dalis darbo vietų susijusios su pačia infrastruktūra.

Kas lieka, jei jos nėra? Ūkininkavimas ir daugiau nieko. Jei kalbėtume apie verslo interesą, tokių pavyzdžių, kad darbo vietos būtų kuriamos ne žemės ūkyje, bet kaime, turime labai mažai. Mūsų politikoje nėra užprogramuota, kad verslininkui apsimokėtų investuoti į kaimišką vietovę, vežti ten iš miesto darbo jėgą, nes ten, pavyzdžiui, mokesčiai mažesni. Tad verslas ten nesiveržia, daug dažniau žmonės iš kaimų kviečiami dirbti mieste.

Kaimo plėtros variklis šiandien yra tik pati bendruomenė. Nesu girdėjęs, kad kuri nors seniūnija ar savivaldybė būtų rengusi projektą, planuotų kultūrinį kaimo vystymą ar panašiai, tą atlieka bendruomenės. Kartais reikia visai nedaug, net vienas jaunas žmogus, viena jauna šeima gali sukelti revoliuciją. Į kaimą grįžę jauni, išsilavinę žmonės gali sukurti visiškai naują jo viziją. Tokių pavyzdžių Lietuvoje yra.

- Ar jūs tikite, kad visa Lietuvos provincija galėtų būti kaip Naisiai?

- Tai nėra klausimas, tikiu aš ar ne. Daugelio dalykų mes jau negalime atkurti. Šiuo metų laiku, kai anksti temsta, važiuodamas dažnai matau, kad kaimuose beveik nėra šviečiančių langų. Namai dar stovi, juos kažkas valdo, galbūt kažkur kitur gyvenantys vaikai ar anūkai, bet ten jau niekas negyvena.

Gyvename kaimų tuštėjimo metu, tai visiškai akivaizdu. Ką mes galime padaryti? Svarstėme idėją - tik neįrašėme į programą, kad iš mūsų nesijuoktų, - sukurti tokią valstybės programą, kuri paskatintų miesto žmones tas sodybas nupirkti. Tokiu būdu tas kadaise sukurtas turtas neišnyktų, nebūtų suniokotas, nesupūtų. Vienkiemius mes jau prarandame tūkstančiais, ir ten nieko negalima padaryti. Kaimus dar galėtume išgelbėti, jei imsimės skubiai.

Aš šneku apie normalias gyvenvietes, statytas prieš 50 ar 70 metų, apie Alytaus namelius ir pan. Jaunas miesto šeimas jie galėtų dominti kaip galimybė savaitgalius ar atostogas praleisti kaime. Daugelis dabartinių vaikų, gimusių Vilniuje, Kaune, auga uždaryti mieste, nes jų senelių karta, jei dar ir gyvena kaime, jau išeina. 3-5 metų vaikai mano, kad morka atsiranda iš prekybos centro, jie nesuvokia, kad morka išauga iš sėklos. Toks savaitgalinis namas su kelių arų lysvele vaikų ugdymui būtų labai didelis dalykas.

Nesakau, kad dabar visi turi būti sodininkais ar daržininkais. Svarbiausia šios idėjos mintis yra ta, kad turime rasti būdų padėti toms jaunoms šeimos, kurios vaikus augina miesto daugiabučiuose, toli nuo mūsų šaknų.

Nukelta į 12 p.

** Saviečių kaime, Kėdainių rajone, š.m. sausį vyras du savo vaikus įmetė į šulinį. Vaikai žuvo.*

Kaip nauja valdžia valdys šalį pagal buvusios valdžios biudžetą?

Paradoksas: valstybės biudžetą kitiems metams rengia senos kadencijos Seimas, tačiau po rinkimų vietoj buvusiųjų ateina žmonės, turintys savas programines nuostatas, savą viziją, kaip leisti visuomenės pinigus. Deja, naujas Parlamentas per mėnesį negali pertvarkyti biudžeto, tad tenka dirbti ne pagal savo, o pagal netekusių pasitikėjimo parlamentarų planus. Iš karto užprogramuotas visuomenės nepasitenkinimas, konservatorių ir liberalų, LRT žiniasklaidos provokacijos: atėjot, žadėjot, bet nepadarėt. Kaip įmanoma tai padaryti?

Apie tai prie ŽALGIRIO NACIONALINIO PASIPRIEŠINIMO JUDĖJIMO apskritojo stalo diskutavo ekonomistas profesorius Povilas GYLYS, Seimo nariai Eugenijus GENTVILAS ir Virgilijus PODERYS bei pirmosios Vyriausybės prekybos ministras Albertas SINEVIČIUS. Diskusiją vedė žalgirietis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Kaip naujam Seimui įmanoma tesėti pažadus, kai tenka dirbti pagal senojo Seimo sudarytą biudžetą?

P.GYLYS: Mūsų bėda, kad beveik niekada neturėjome rimtos diskusijos viešųjų finansų klausimais. Aš, kaip ekonomistas, galiu paliudyti, kad matau liberalaus požiūrio į biudžetinius reikalus dominavimą, nors liberalai niekada nebuvo oficialiai valdantys. Taip, jie buvo koalicijose, bet niekada nebuvo valdantys, o viešųjų finansų politika visada buvo liberali, be didelių diskusijų ir viešojoje erdvėje, ir tarp politinių partijų.

Aš galiu pasakyti, kaip vyksta procesas: valdininkija parengia planą, pajamos daugiau ar mažiau aiškios, nes didelių pokyčių pajamų struktūroje nevyksta daugelį metų, o tada skirsto per žinybas ir mes jau gegužės-birželio mėnesį administraciniu lygmeniu turime projektą. Pagal įstatymą jį spalio 17-ąją privalome pateikti Seimui.

Tą biudžeto projektą, kokį spalio viduryje pateikė Vyriausybė, pavadinau pusfabrikačiu, kurio nereikia rimtai analizuoti

Eugenijus GENTVILAS
Seimo narys

Bent jau po to koalicijoje ar su opozicija turėtų prasidėti rimta diskusija, deja, jos jau daugelį metų nėra. Nei dėl biudžeto dydžio, kuris yra bene mažiausias ar bent jau vienas mažiausių Europos Sąjungoje pagal savo BVP dalį, nei pagal tai, kad mūsų biudžetas yra regresyvus, tai yra gula daugiausia ant neturtingųjų ir vidutiniokų, o turtingieji kažkodėl nenori prisidėti prie valstybės išlaikymo. Tokios diskusijos nepavyksta pradėti jokiu lygiu, netgi akademiniu. Esu parašęs gal 20, o gal 30 tokių publikacijų ir dar keletą mokslinių straipsnių, na, nepavyksta.

Senojo ir naujojo seimų biudžeto problema irgi yra. Dabar ateina nauja valdžia, jiems dar reikia tarpusavyje pasitarti dėl programinių dalykų, kur jie susitaria, kur ne. Jeigu labai skubėsi, išeis dar viena naktinė reforma. O jeigu nieko nedarysi, jau kovo ar balandžio mėnesį tikrai sakys, kad jie nieko nekeičia, kas buvo, tas ir yra. Iš tikrųjų naujajai valdžiai iškilusi rimta dilema, kaip iki Naujųjų apsispręsti.

G.JAKAVONIS: Tris kartus nepatvirtinus gresia išankstiniai Seimo rinkimai.

P.GYLYS: Yra dar viena išeitis, tai tiesiog paleisti biudžetą ir pagal 1/12 praėjusių metų biudžeto dalį mėnesį kitą gyventi. Tai yra alternatyva, aš nežinau, kaip apsispręs valdančioji dauguma. Iš tikrųjų viešųjų finansų požiūriu protingiausia būtų rinkimus rengti gegužę, pavasarį.

G.JAKAVONIS: O kaip kitose valstybėse? Ar visos patiria tokių biudžeto formavimo ir vykdymo paradoksų?

E.GENTVILAS: Tikrai neturiu analizės, bet matome, kad daugelyje Europos Sąjungos šalių ir kitose valstybėse rinkimai vyksta rudenį. Kaip jie išsprendžia šitą dilemą, nežinau.

Bet mes tikrai turime tą 1/12 variantą. Lietuva gali gyvent iki vasario, kovo, tuo labiau kad šitas laikotarpis yra sąlygiškai ramus, nėra drastiško augimo arba drastiško kritimo. Aš manau, išsisuks nauja valdančioji dauguma. Paradoksalesnė situacija būtų, jeigu „valstiečiai“ būtų sudarę koaliciją, tarkime, su Tėvynės sąjunga-Lietuvos krikščionimis demokratais. Iš esmės biudžetas parengtas socialdemokratų. Tie patys socialdemokratai (ir baigianti darbą finansų ministrė Rasa Budbergytė) pakliuvo į Seimą, tai jie galės pakovoti už savo pozicijas.

Nuo „valstiečių“ priklausys, kiek jie radikalūs norėdami daryti pakeitimus. Jeigu norės daryti rimtus pakeitimus, manau, turės perkelti biudžeto tvirtinimą į kitus metus, gal ir į pavasarį, priešingu atveju jiems kristų savotiška dėmė - naujai atėjusi partija nori parodyti ką nors naujo, o tenka gyventi pagal kažkieno parengtą biudžetą.

Aš tą biudžeto projektą, kokį spalio viduryje pateikė Vyriausybė, pavadinau pusfabrikačiu, kurio nereikia rimtai analizuoti. Tiesa, dar nežinojome antrojo rinkimų turo rezultatų, bet iš principo buvo aišku, kad socialdemokratai nebelaimės. Todėl nesiėmiau net rimtai jo analizuoti, nes rimtą analizę teks daryti po to, kai pradės dirbti naujas Seimas. Pusfabrikačio elementų buvo atsiradę ir dėl lengvatos šildymui.

Kiek žinau, „valstiečių“ programoje yra pasvarstymų paankstinti rinkimus 4-5 mėnesiais ar pavėlinti. Tai padėtų išspręsti biudžeto klausimą, bet tada reikia ir Konstituciją peržiūrėti, nes rinkimų kadencija suplanuota 4 metams. Nežinau, kaip išspręsti šiuos dalykus.

G.JAKAVONIS: Svarstydami biudžetą išeinantys politikai nori būti geri arba parodyti save geresnius. Pavyzdžiui, sumažintas PVM vaistams. Tokie dalykai atsilieps biudžetui. Ir nemažai tokių bombelių pridėta. Kodėl taip vyksta?

V.PODERYS: Tikrai situacija nepatogi. Ypač šiais metais. O kuo šie metai yra ypatingi? Priimtas Socialinis modelis. Jo įgyvendinimas yra labai konkrečiai susijęs su biudžetu.

Dėl jo įgyvendinimo, prognozuojama arba planuojama, bus pateisinamas tam tikro dydžio biudžeto deficitas - 0,6 proc. BVP. Ir šioje vietoje naujai atėjusios pozicinės jėgos situacija ypač komplikuota. Mūsų nuomonė dėl Socialinio modelio yra kitokia.

A.SINEVIČIUS: Pažiūrėkite, kaip dabar formuojamas biudžetas. Kam atėjo į galvą, kad nebėra tokių žodžių kaip „fondo grąža“. Anksčiau buvo tiesiai šviesiai - „fondo grąža“. Ūkiškai skamba, kaip suplanuoti, kaip ką daryti.

Šovė kam į galvą, kad kitais metais BVP augimas sąlygiškai bus 5 proc. Dabar 5 proc. patvirtins Seimas, sakys, nieko negalime padaryti. Visi pažadėjome. Iš karto išskirstė kiekvienai žinybai, ministerijai, viešosioms įstaigoms tuos visus pinigėlius kartu su Europos Sąjungos pinigais. Ir jau visos ministerijos daro tuos darbus - mašina užsisuko.

Imkime šių metų pavyzdį. Kokie turėjo būti augimo tempai? 3-4 proc. Bankai pas mus yra kaip valstybė valstybėje, iš pradžių Gitanas Nausėda su Nerijumi Mačiuliu pasako, paskui valstybinis bankas pasako, koks bus koreguotas augimo tempas. Ir išeina, kad trečiąjį ketvirtį augimo tempas - nulis. Pinigai neateina, bet ministerijoms reikia mokėti algas, reikia socialinius klausimus spręsti. Skambiname. Sako, labai pigūs kreditai, labai apsimoka imti. Ir mes turime šiandien skolos 41 proc. BVP. Nors mūsų BVP, kaip produktas, toks kreivas, nepalyginsi jo su šveicarišku bendruoju vidaus produktu.

Yra suskaičiuota, jeigu neklystu, kad visame pasaulyje įsiskolinta 200 proc. bendrojo vidaus produkto. Viso pasaulio!

Kas dabar gali pasakyti, koks BVP. Nuvažiuos į Briuselį, sakys, planuojame 0,6 proc. biudžeto deficitą, o Europos Komisija sakys, daugiau negalima. O iš ko nuimti? Ne nuo tanko, ne nuo dažų tankui dažyti. Štai ir visas atsakymas.

Kita vertus, kiek BVP gauname iš žemės ūkio? 5 ar 7 proc.?

P.GYLYS: Ne daugiau.

A.SINEVIČIUS: O pinigų paima iš Europos apie 40 proc.

Dabar kalbama, kad jau pats laikas galvoti, ką mes darysime po 2020 metų. Visai tų pinigų ES mums nenubrauks, bet pusę nubrauks.

G.JAKAVONIS: Atėję „valstiečiai“ turi, sakyčiau, gana kardinalų požiūrį į ekonomikos, į socialinių dalykų pertvarkymą. Žadama labai didelė kova su alkoholiniais gėrimais. Kad ir kaip būtų, didelė dalis biudžeto surenkama būtent iš jų...

Kai esi monopolija ar oligopolija, pelną gali uždirbti labai lengvai. Ir ne tai yra siekiamumas

Virgilijus PODERYS
Seimo narys

P.GYLYS: Aišku, yra du to klausimo apie alkoholį, akcizus aspektai. Pirmas, iš tikrųjų akcizai atneša pinigų į biudžetą, gal ne lemiamą dadį, bet apčiuopiamą. Bet yra kita dalis, ne biudžeto, nors ją ir galima susieti su biudžetu. Alkoholizmas, rūkymas, sveikata - visa tai atsispindi ekonomikoje, ypač ilguoju laikotarpiu. Vadinasi, tai ir išlaidos.

Apskritai šį klausimą kelčiau truputį plačiau. Lietuvoje vyrauja nuostata, kad viešasis sektorius yra parazitai. Tokią galvoseną Laisvosios rinkos institutas formavo 25 metus.

Bet viešasis sektorius tenkina mūsų bendruosius poreikius. Tai mokytojai, gydytojai, net tas baisusis tarnautojas atlieka visuomenei naudingą darbą. Apie Seimo narius aš nenoriu kalbėti. Jeigu mes manome, kad visa tai, kas skiriama viešiesiems reikalams, bendrajam gėriui kurti, yra nesvarbu, tai mes klystame. Aš manau, kad emigracija iš Lietuvos tai yra ekonomika. Tai yra pagrindinio turto nutekėjimas, o jis vyksta dėl daugelio priežasčių. Aš išskirčiau dvi. Pirma, žmonės fiziškai neišgyvena, turiu galvoje algas, kurios yra neproporcingai mažos. Aš žinau BVP dydį vienam gyventojui. Pavyzdžiui, Kroatijoje mokytojo atlyginimas yra du kartus didesnis, nors BVP vienam gyventojui yra toks pat. Sutaupo. Tas pat pasakytina ir apie gydytojus, kitus. Paskui stebimės, kad veši korupcija ir panašiai.

Antra - skolos. Deja, kai buvo krizė, mes negalėjome nesiskolinti. Aš atskirčiau naktines reformas, nes iš tikrųjų nereikėjo to daryti krizės akivaizdoje. Reikėjo bent jau nieko nedaryti, tai būtų buvę geriau. Bet mes turėjome skolintis. Šiuo požiūriu negaliu kritikuoti buvusios konservatorių ir liberalų valdžios, nes kitaip būtume visiškai sužlugdę viešąjį sektorių. Bet dabar skola, buvusi gana nedidelė, jau tapo apčiuopiama. Buvo 41 proc., dabar jau bus 43 proc. BVP. Vadinasi, reikia mokėti palūkanas, tvarkyti skolą, kai ką ir grąžinti. Tai, aišku, papildomas krūvis biudžetui.

Grįžtu prie pagrindinio klausimo: negi mes negalime surinkti didesnio biudžeto? Nedarydami to per naktį. Neduok Dieve, dar kartą naktinių reformų. Aš linkiu valdančiajai daugumai: nedarykite šito. Bet protingai, ramiai apgalvodami procentėlį po procentėlio mes galime padidinti. Pvz., estų mokesčių sistema beveik ta pati, tik yra niuansėlių, bet je surenka 33 proc. BVP, Europa surenka apie 40 proc. Mes - 28 proc. Dabar gal bus 29. Kiekvienas procentas yra šimtai milijonų eurų.

G.JAKAVONIS: Kas lauks valdančios daugumos dėl skolos administravimo?

E.GENTVILAS: Iš tiesų skola yra 43,3 proc. ir tai vyksta ekonomikos augimo laikais. Mano manymu, tai neleistina. Biudžeto deficitas vis perkeliamas ir į ateitį numatoma, kad bus skolinamasi ir toliau - ir 2018-aisiais, ir 2019-aisiais. Biudžeto deficitas mažėja, bet jis bus.

A.SINEVIČIUS: Ir vėl laukiama krizės.

E.GENTVILAS: Ką mes tada darysime? Padidinsime savo skolą iki 50 ar 55 proc. BVP?

P.GYLYS: Italai turi daugiau nei 100 proc.

E.GENTVILAS: Aš manau, kad būtent viešasis sektorius, kurio svarbą mes pripažįstame, yra tas rezervas, kur mes galime taupyti. Sutinku su Povilu, kad jis turi dirbti kvalifikuotai, užtikrinti viso viešojo sektoriaus puikų sutepto mechanizmo funkcionavimą. Bet pažiūrėkime: nuo 2012-ųjų Lietuvoje padaugėjo tūkstančiu valstybės tarnautojų. Kodėl?

A.SINEVIČIUS: Dėstytojų universitetuose.

E.GENTVILAS: Kodėl jų daugėja? Ar valstybėje atsirado kokių nors naujų funkcijų? Ne.

A.SINEVIČIUS: Daugiau kompiuterių.

E.GENTVILAS: Kiek investuota į tas pačias informacines technologijas kiekvienoje institucijoje, kiekvienoje ministerijoje. Pasirodo, tų naujų technologijų funkcionavimui užtikrinti reikia naujų darbininkų. Tai kam tada tas progresas? Galėjo kaip pirmųjų vyriausybių laikais ant popieriukų rašyti.

Aš galiu suprasti šuolį po 2004-ųjų, po įstojimo į Europos Sąjungą, kai reikėjo kurti tarptautinį bendradarbiavimą. Galiu suprasti laikiną stryktelėjimą Lietuvos pirmininkavimo ES laikotarpiu, kai padidėjo valstybės tarnyba. Mes patys matėme, kad Seime buvo įsteigtas net dar vienas Seimo vicepirmininko etatas. O paskui taip ir nepanaikintas. Laimė, Petras Auštrevičius išėjo į Europos Parlamentą ir vietoj jo nieko nebuvo paskirta.

Kiek BVP gauname iš žemės ūkio? 5 ar 7 proc.? O pinigų paima iš Europos apie 40 proc.

Albertas SINEVIČIUS
Pirmosios Vyriausybės prekybos ministras

Taigi resursų yra. Labai noriu palinkėti naujajai valdžiai gerai perkratyti kiekvienos ministerijos institucijas, peržiūrėti etatų, funkcijų sąrašus. Galbūt dalį funkcijų atiduoti privačiam sektoriui. Turbūt sutinkame, kad ministerijų mes neprivatizuosime, bet dalį funkcijų atiduoti į privačias rankas galime.

Ir mažinti. Kaip kai kas sakytų: kertame neskaičiuodami ir nežiūrėdami 15 proc., ir niekas nenumirs. Galbūt. Aš linkiu racionalios analizės. Ne nuo šių Naujųjų metų, bet, pvz., nuo kitų tai peržiūrėti.

Kitas dalykas - viešasis sektorius kaip biudžeto pajamų šaltinis. Jeigu privačiame versle grąža iš turimo turto būtų vienas procentas, tai tragedija. O dabar kaip yra?

A.SINEVIČIUS: Neišgyventume.

E.GENTVILAS: Kaip dabar valdomas valstybės turtas? Finansų ministerijos duomenimis, valstybės įmonės valdo 50 milijardų eurų vertės turtą. Kitais metais planuojama grąžą į biudžetą iš valstybės turto - 570 mln. eurų, o tai yra 1,113 proc. Vadinasi, valstybės turtas valdomas blogai.

Svarstydami biudžetą išeinantys politikai nori būti geri arba parodyti save geresnius

Gediminas JAKAVONIS
Žalgirietis

V.PODERYS: Man atrodo, kad kartais yra paklystama arba suklystama, kai kalbama apie pelningumą. Šiuo atveju paslystama. Jeigu kalbame apie valstybės valdomas įmones, tai dažniausiai jos veikia monopolijos arba oligopolijos sąlygomis. Ir čia ne apie siektiną ar nesiektiną pelningumą turime kalbėti, nes tokiomis sąlygomis jį pasiekti lengva ne savo gero darbo, o aukštų kainų sąskaita. Tokiu atveju reikia kalbėti apie sąmoningumą. Kadangi iš to pasaulio esu atėjęs, galiu pasakyti, kad ne pelningumas svarbiausia, o tų įmonių sąnaudos. Nes kai esi monopolija ar oligopolija, pelną gali uždirbti labai lengvai. Ir ne tai yra siekiamumas. Į tokį diskursą norėčiau atkreipti dėmesį, ar tai būtų Seimas, ar ne.

P.GYLYS: Iš dalies tai yra viešoji paslauga.

V.PODERYS: Ne pelningumas čia svarbiausia, o kokios sąnaudos, ar jos pagrįstos, ar nepagrįstos. Monopolijai pelną susikrauti ir dividendus išmokėti nieko nereiškia.

E.GENTVILAS: Bet Vyriausybė leidžia užsidirbti pelną neribodama valstybinių monopolijų. O pelno nepaima.

G.JAKAVONIS: Ką daryti, kad Lietuvos biudžetas būtų geriau surenkamas?

P.GYLYS: Norėčiau palinkėti, kad baigtųsi paranojinio klimato era. Aš daug metų praleidau politikoje ir dažnai tekdavo veikti paranojos aplinkoje, nors viską buvo galima daryti blaiviai, ramiai. Juk nėra idealių sprendimų, reikia jų ieškoti. Aš manau, kad šita koalicija turi šansą, tai yra suvereno sprendimas, kad jie atėjo į valdžią. Gerbiu suvereno valią, ir galbūt jie nebus taip paranojiškai kritikuojami už nebūtus dalykus.

Ir dar vienas dalykas. Viešoji opinija, ko gero, dabar taip gerai nepriims kaip anksčiau: „Aha, tie blogi, o šitie geri. Šitie Tėvynę myli, šitie nemyli.“ Pavyzdžiui, aš niekada neprisidėsiu prie paranojiško valdžios niekinimo, kad ir kokia ji būtų. Kritikuoti galiu, bet niekinti sau niekada neleidau ir neleisiu.

Manau, kad bendras klimatas šiek tiek pagerėjęs ir kad tie potencialūs vadinamieji kritikai, o iš tikrųjų niekintojai, suvokia, kad visišku neigimu neišsikovosi didelės visuomenės paramos. Rinkimai iš dalies tai parodė, tikiuosi, kad procesas tęsis.

Grįžkime prie biudžeto. Aišku, reikia ramiai apgalvoti visus variantus ir eiti ta linkme, kad viešiesiems reikalams būtų skiriama daugiau pinigų. Tai yra dėsnis. Be revoliucijų, ramiai, žingsnelis po žingsnelio, žiūrint, iš kur galima paimti, kad būtų efektyvumas bendrojo gėrio požiūriu.

Dabar mes jau ne tik Europos Sąjungos pinigus įsisaviname, bet ir žiūrime, kaip investuoti. Turime pinigų, reikia juos investuoti. Investavome - gauname arba privačią, arba viešąją naudą. Pvz., sprendžiame, reikalinga ar nereikalinga mokykla. Galų gale galime susirūpinti aukštuoju mokslu. Tikrai totali netvarka aukštajame moksle. Irgi reikia ramiai, apgalvotai tą padaryti, nes anksčiau Laisvosios rinkos instituto žmonės manė, kad viską išspręs rinka. Ne. Ir dabar teks priimti sprendimus, tik kur kas blogesnėmis sąlygomis. Leidome išvešėti sistemai, nunyko mūsų kolegijos, profesinės, techninės mokyklos ir taip toliau, dabar tinkuotojas baigęs aukštąjį mokslą.

A.SINEVIČIUS: Romeryje turi būti baigęs magistro studijas, kad be konkurso priimtų tinkuotoją.

V.PODERYS: Tęsiant investavimo temą... Aišku, iš pradžių galima referuoti Valstybės kontrolės ataskaitą apie valstybės investicijas. Iš tikrųjų padėtis yra tokia, kad daug įsisavinama, ypač struktūrinių fondų srityje. Ir tai kelia nerimą. Savo srityje - energetikos, komunalinių paslaugų - aiškiai matau, kad yra perteklinė infrastruktūra. Per daug neskaičiavę investavome, nes labai gera įsisavinti pinigus. Ar imtume vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo infrastruktūrą, ar netgi tai, kuo labai didžiuojamės, plačiajuostį internetą (prisijungimų skaičius labai mažas), ar kitą esminę šalies infrastruktūrą, aišku, kad esame per daug investavę.

Kita vertus, gyventojų skaičius sparčiai mažėja ir tos infrastruktūros pertekliškumas, jos išlaikymas vienam gyventojui vis daugiau kainuoja. Tai didelė problema.

2020 metais tikrai sumažės kofinansavimas iš Europos. Turime būti pasiruošę, turbūt ir mūsų kadencijos politikai turi paruošti Lietuvą gyventi ir investuoti po 2020-ųjų. Tai bus absolučiai kitas klimatas. Investicinių lėšų bus mažiau, o demografinės tendencijos kol kas nedžiugina.

Parengė Jovita MILAŠIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje
www.suzalgiriu.lt

2017 m. prenumerata

RESPUBLIKA MŪSŲ

Visuomeninis politinis savaitraštis „Respublika“ ir puikus žurnalas „Laisvalaikis“ su TV programa savaitei, leidžiamas penktadieniais

„RESPUBLIKA“ (su žurnalu „Laisvalaikis“) fiziniams asmenims

1 mėn.	4,50	6 mėn.	27,00
3 mėn.	13,50	12 mėn.	52,00

„RESPUBLIKA“ (su žurnalu „Laisvalaikis“) juridiniams asmenims

1 mėn.	5,00	6 mėn.	30,00
3 mėn.	15,00	12 mėn.	60,00

„RESPUBLIKA“ (su žurnalu „Laisvalaikis“) ir dienraštis „VAKARO ŽINIOS“ fiziniams asmenims

1 mėn.	11,00	6 mėn.	66,00
3 mėn.	33,00	12 mėn.	129,00

„RESPUBLIKA“ (su žurnalu „Laisvalaikis“) ir dienraštis „VAKARO ŽINIOS“ juridiniams asmenims

1 mėn.	13,00	6 mėn.	75,00
3 mėn.	39,00	12 mėn.	150,00

Kaina eurais

Prenumerata priimama:

Internetu:

www.respublika.lt, www.prenumerata.lt

„Respublikos“ leidinių“ grupės platinimo tarnybose:

Vilniuje	A.Smetonos g. 2, 5 kab.	(8-5) 212-18-05 (8-618) 07-959
	Laisvės pr. 60 (Spaudos rūmai), 1211 kab.	(8-5) 242-80-65
Klaipėdoje	Mažvydo al. 3	(8-46) 41-13-14
	„Akropolyje“, Taikos pr. 61	(8-650) 51-131
Panevėžyje	V.Kudirkos g. 1 / Savanorių a. 12	(8-45) 43-98-98, (8-620) 97-178
Šiauliuose	Traukų g. 20	(8-41) 50-07-10
Joniškyje	Žemaičių g. 2-9	(8-426) 61-034
Kelmėje	Laisvės gynėjų g. 14	(8-427) 54-381
Kuršėnuose	J.Basanavičiaus g. 1	(8-41) 58-57-61
Naujojoje Akmenėje	Respublikos g. 7	(8-425) 56-588
Pakruojyje	Kęstučio g. 8-2	(8-421) 61-704
Radviliškyje	Vasario 16-osios g. 10	(8-422) 53-451
	Dariaus ir Girėno g. 46	(8-422) 50-163
Utenoje	Ateities g. 3	(8-389) 50-932 (8-610) 18-876
Alytuje	S.Dariaus ir S.Girėno g. 4	(8-315) 51-164
Anykščiuose	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Birštone	Vytauto g. 5	(8-319) 56-625
Biržuose	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Druskininkuose	P.Cvirkos g. 40	(8-313) 51-075
Elektrėnuose	Sodų g. 13-3	(8-528) 39-200
Ignalinoje	Švenčionių g. 13-1	(8-677) 98-736
Jonavoje	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Jurbarke	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Kaišiadoryse	Gedimino g. 59-113	(8-346) 51-378
Kaune	Laisvės al. 7	(8-610) 02-351, (8-37) 40-02-55
Kėdainiuose	Šilelio g. 27	(8-612) 58-018
Kretingoje	Birutės g. 11	(8-445) 53-949
Kupiškyje	Taikos g. 1-25	(8-646) 26-189
Lazdijuose	Seinų g. 3	(8-318) 52-374
Marijampolėje	Kęstučio g. 5	(8-343) 92-562
Mažeikiuose	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Palangoje	Vytauto g. 118	(8-460) 48-440
Pasvalyje	Biržų g. 107-1	(8-620) 58-664
Raseiniuose	Maironio g. 2	(8-428) 51-337
Rokiškyje	Taikos g. 5	(8-458) 33-241
Šakiuose	J.Basanavičiaus g. 67	(8-612) 97-522
Šilalėje	J.Basanavičiaus g. 23	(8-449) 51-421
Šilutėje	Lietuvninkų g. 20	(8-441) 75-474
Širvintose	Upelio g. 26-17	(8-603) 18-288
Tauragėje	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Telšiuose	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Ukmergėje	tel. pasiteirauti	(8-650) 43-742
Vilkaviškyje	Žalumynų g. 10	(8-610) 45-539

Kituose skyriuose:

Visuose „PayPost“ ir Lietuvos pašto skyriuose.

Daugiau informacijos tel.: (8 5) 238 70 31, 238 70 32.
El. paštas platinimas@respublika.net.
Prenumeruojant AB Lietuvos pašto skyriuose taikomas papildomas aptarnavimo mokestis.

Dabartinė Lietuva pagal sistemą

Atkelta iš 9 p.

- Jums pačiam patiko augti kaime? Niekada nemanėte, kad esate toli nuo didesnių galimybių, platesnių kelių?

- Gal ne visi mane supranta, bet aš visą laiką sakau, kad kaimo vaikai yra laimingesni nei tie, kurie auga miesto daugiabučiuose. Miesto vaikas dažnai neturi ryšio su gamta. Tai, kad tu basas eini per žolę, išėjęs pro duris girdi paukštį, - kaime gyvenančio žmogaus pranašumas. Specialių tyrimų niekas nedarė, bet galiu derėtis, kad tarp tų, kurie skriaudžia gyvūnus, - absoliuti dauguma yra miesto žmonės. Kaime tas būtų neįsivaizduojama, nes kiekvienas kieme turi šunį, katiną, karvę...

- Ir jūs pats vaikystėje tai turėjote?

- Be abejo, turėjau.

- Ar toli nuo jūsų gimtųjų namų Naisiuose buvo biblioteka? Kas jus vedė prie knygų?

- Bibliotekos buvo dvi - viena savivaldybės, kita mokyklos. Dabar yra dar ir trečia, bendruomenės. Kitą vasarą, tikiuosi, duris atvers dar viena - kaimo biblioteka.

Mano tėvas dar sovietiniais metais buvo Lietuvos knygų bičiulių draugijos pirmininkas. Mūsų namų bibliotekoje buvo visos Lietuvos išleidžiamos knygos, ji buvo labai didelė. Neturėjome nei nuosavo namo, nei automobilio, nes visi pinigai buvo išleidžiami knygoms. Skaitė tėtis, mama, mes su broliu. Neabejoju, kad būtent dėl knygų mano brolis tapo dabar jau labai gerai žinomu režisieriumi (Mindaugas Karbauskis - Maskvos Vladimiro Majakovskio teatro meno vadovas - *red. past.)*.

Knygos formavo ir pačius Naisius. Šiandien kaimas turi jau dvi nacionalines literatūrines premijas - skiriamas už geriausią pirmąją poezijos knygą ir geriausią knygą vaikams. Kiekvienoje Naisių sodyboje rastumėte knygų su pačių žymiausių Lietuvos rašytojų autografais. Kaimas nuo seno turi tradiciją dovanoti knygas - ir geriausiam kombainininkui, ar melžėjai. Keitėsi kartos, bet suvokimas liko tas pats. Knyga ir šiandien Naisiuose šventas dalykas.

- Kokia jūsų asmeninė biblioteka? Ką dabar skaitote?

- Knygų turiu labai daug, jos kažkokiu būdu pačios pas mane atkeliauja. Labai mėgstu istorinę literatūrą. Jei turėčiau laiko, dabar imčiau skaityti mano kolegos akademiko Eugenijaus Jovaišos trilogiją „Aisčiai“. Bet laiko trūksta, todėl dažnai įsijungiu „Youtube“ įrašus, kad ir prausdamasis ryte peržiūriu dokumentinius istorinius filmus.

Niekada nebuvau romanų skaitytojas. Kai tik išaugau iš pasakų, pasinėriau į istorinę literatūrą. Labai patiko Valterio Skoto „Aivenhas“, Viduramžiai. Vėliau atsirado noras suprasti istorinius įvykius, susieti juos tarpusavyje. Mėgstu skaityti žymių žmonių memuarus, pasisemti iš jų patirties. Laikas keičiasi, bet yra vertybiniai dalykai, kurie nesikeičia niekada. Man įdomu, kaip juos dėsto istorinės asmenybės.

Mano gyvenime buvo ir labai daug teatro. Važiuodamas į Maskvą, tėtis dažnai pasiimdavo ir mus su broliu, eidavome į teatrus. Jeigu kalbėtume apie tai, kas mane ugdė, be jokios abejonės - tai klasika, ypač rusų. Ji formavo mano požiūrį į daugelį dalykų, ypač požiūrį į moterį.

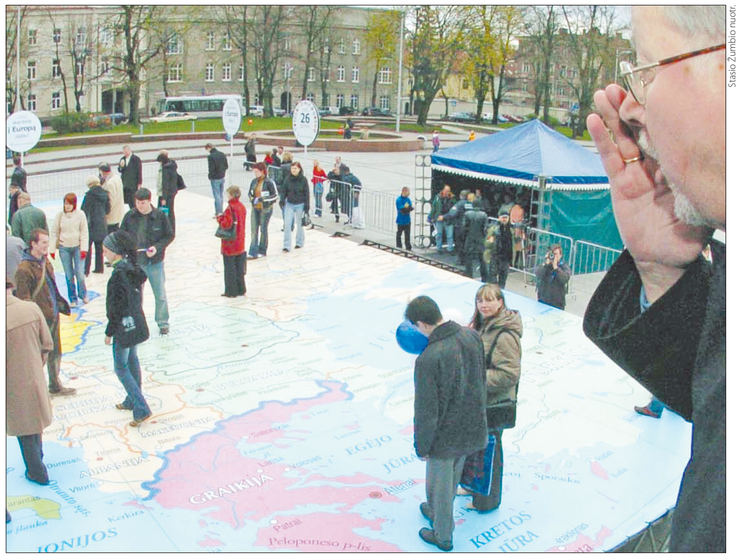

Stasio Žumbio nuotr.

- Tikriausiai stipriai išsiskyrėte iš savo aplinkos?

- Matęs Čechovo „Žuvėdrą“, daugybę spektaklių, gilių, skirtų ne mano amžiui. Buvau kitoks nei mano bendraamžiai, kurie to nebuvo matę, neapmąstę. Aš niekada gyvenime nesu keikęsis, vartojęs alkoholio. Tas slidus metas, kai visai jauni žmonės dažnai pasiduoda pagundoms, mane aplenkė, nes mano vidinis pasaulis tėvų dėka buvo užpildytas knygomis ir teatru.

> Seime žmonės net nesuvokia, kad galima elgtis kitaip. Tyčiojamasi, prieštaraujama tik dėl to, kad būtų prieštaraujama, iš noro pasirodyti

Vėliau, kai atsirado visuomeninis spaudimas, aš jau buvau pakankamai brandus, galėjau atsiremti į susiformavusias vertybes. Esu žemaitis. Dažnai girdžiu apie mus sakant, kad esame truputį keisti - užsispyrę, užsidarę. Bet mes galime turėti savo pasaulį, kuriame gerai jaučiamės. Labai daug kartų buvau raginamas paragauti alkoholio. Visada atsakydavau: man to nereikia, aš galiu būti laimingas ir be šito. Be abejo, suvokiau, kad mane supančioje aplinkoje buvau išimtis.

Kalbėdamas apie problemas kaime - alkoholizmą ir visas kitas su juo susijusias bėdas - politine prasme, visada pabrėžiu: man rūpi vaikai. Nešnekėčiau apie jokius monopolius, specializuotas parduotuves ir panašiai, jei tai liestų tik suaugusiuosius. Mes savęs nepakeisime, alkoholizmas daugeliu atvejų nepagydomas.

Bet aš matau vaikus, kurie pradeda gerti alkoholį dešimties ar septynerių metų. Tai faktas. Negana to: 30 proc. vaikų iki dešimties metų būna paragavę alkoholio, ir ne tik jo palaižę - 12-mečiai patenka į ligonines dėl kepenų cirozės! Tai dėl jų mes turime uždrausti alkoholio reklamą, pardavinėti jį tik specializuotose parduotuvėse, padidinti amžių, nuo kurio leidžiama jo įsigyti - prieinamumą reikia mažinti visomis įmanomomis priemonėmis. O jei mums, suaugusiesiems, tas nepatinka, kaip nors iškentėsime. Mūsų pareiga yra galvoti apie tuos, kurie auga.

- Tam tikri apribojimai jau yra išbandyti Naisiuose. Ar jie pasiteisino?

- Ne tik Naisiuose. Ne vienoje savivaldybėje renginių metu uždrausta prekiauti alkoholiu. Šiaulių rajone mes tą padarėme pirmieji. Dabar bus politinė valia - blaivūs renginiai taps privalomi visur, ir Vilniuje, ir Kaune. Kultūrą, sporto renginius absoliučiai išlaisvinsime nuo alkoholio.

- Ne kartą paminėjote, kad iš jūsų juokiasi. Tai skaudina?

- Juokiasi 20-30 metų, mano paties vaikų amžiaus karta. Tie žmonės užaugo jau nepriklausomoje Lietuvoje, neprisilietę prie daugelio dalykų. Jie mato mane ir galvoja: kas per žmogus, kaip jis mąsto - kažkokie tautiniai drabužiai, alkoholiui „ne“.

Tos kartos vaikams mes nieko nedavėme. Džiaugėmės nepriklausoma Lietuva ir galvojome, kad tai savaime pas juos ateis. Bet niekas savaime neateina. Iš kur jie tai paims, jeigu nededi pastangų?

Dabartinę jaunąją kartą mes taip išugdėme, kad neišvažiuoti, likti Lietuvoje - nemadinga. Tai tragedija. Bet tai ne jų kaltė, mes dėl to kalti. 20 metų organizuoju vaikams stovyklas, pats po jas lakstau. Matau to didžiulę prasmę. Jeigu valstybė atras atsakymus ten, kur aš atrandu pats sau, mes visas problemas išspręsime. Tai ilgas procesas, bet jis duoda rezultatus. Naisiuose nė vienas vaikas nerūko, nė vienas iš užaugusių toje aplinkoje, kurią mes formavome, niekada nėra vartojęs alkoholio. Tuo esu tikras šimtu procentų. Tie 13-mečiai, kuriuos aš auginau, kartu sodindamas ąžuoliukus, dabar yra absoliutūs patriotai.

- Bet Seime ne tik šaipomasi. Ar tie pagaliai į ratus labai trukdo?

- Tai, kas vyksta Seime, kartais jau yra klinika. Čia žmonės net nesuvokia, kad galima elgtis kitaip. Tyčiojamasi, prieštaraujama tik dėl to, kad būtų prieštaraujama, iš noro pasirodyti.

- Kas suinteresuotas destrukcija, ko siekiama kad ir ta nežinia iš kur ištraukta vadinamąja pažyma?

- Yra labai daug baimės, kad mes padarysime viską, apie ką šnekame. Organizuojamas spaudimas tikintis, kad su mumis atsitiks taip, kaip būdavo ankstesniais kartais. Čia galiu pasakyti viena: neims mūsų tai. Aš visiškai į nieką nereaguoju, tegul sako ir rašo, ką nori. Mes padarysime tai, ką sakėme.

Į rinkimus ėjome ne tam, kad laimėtume valdžią. Į Seimą atėjo 30 nepriklausomų, nepartinių žmonių. Tai ne partinių sąrašas, kuriam būtų pasakyta: dabar grobsime valdžią ir dalinsimės ja taip, kaip įprasta.

Kai bus paskelbtas Ministrų kabinetas, pamatysite, kas dėsis. Tai bus šokas visiems. Ten nėra jokio partinio požymio. Į Ministrų kabinetą įeis trys socialdemokratai, nes tokia yra koalicija, visi kiti - žmonės absoliučiai be jokių interesų. Kai kuriuos iš jų esu matęs tik kelis sykius gyvenime. Kokia partija taip dalija ministrų postus? Man svarbu tik tai, kad tas žmogus - profesionalas ir puikiai atliks tas pareigas.

- Kaip tai atsilieps visai sistemai?

- Kai atsiranda ministrų profesionalumas, prasidės aiški analizė to, kas vyksta žemiau. Būtent ten - žemiau - yra tikrosios bėdos. Kokios kompetencijos žmonės ten dirba, ką jie veikia?

Ką tik dalyvavau Kaune, „Girstučio“ rūmuose, vykusiose geriausių šalies ūkininkų apdovanojimo iškilmėse. Pažadėjau padaryti taip, kad jų neimtų juokas, kai jie skambins į ministeriją. Ką turiu omeny? Ten ragelį pakelia mergaitė, kuri absoliučiai nieko nesupranta ta tema, dėl kurios skambinama. O juk ji dirba tokiame skyriuje, kuriam reikėtų žinoti atsakymus. Bet mergaitė tiesiog yra kažkieno giminaitė ar panašiu būdu patekusi.

Žemės ūkio ministerijoje iš 370 darbuotojų dabar yra septyni žemės ūkio specialistai. Neįtikėtina? Bet tai faktas. Kokį ryšį su žemės ūkiu turi darbuotojai, turintys M.Romerio universiteto diplomą? Aš nežinau ir žmonės nežino, jie labai nusivylę.

- Gal tiesiog reikėjo aną Seimo kadenciją pratęsti iki 2050-ųjų, tada jokių prieštaravimų, trukdymų dirbti nebūtų?

- Mūsų yra tiek daug, kad mums sutrukdyti nebeįmanoma. Svarbiausia, kad neprarastume ryžto ir noro.

Mūsų tikslas dabar pradėti viską labai greitai, imtis visų projektų, visų sprendimų - nieko neatidėti metams, dvejiems. Dabar turime dvejus su puse metų be jokių rinkimų, tai vienas niuansas. Negalima atidėlioti ir dėl to, kad darbus, kurie nepadaromi ar nepradedami per pirmus metus, paskui pati sistema sustabdo.

Jei nesiimsime iš karto, kiš pagalius į viską. Dabar yra tiesiog bendras puolimas, o po to prasidės bandymai apdoroti ministrus, bus einama įvairiausiais metodais. Tikiuosi, kad mes turime pakankamai demokratišką valstybę, kad pajėgsime išsaugoti ministrus. Gali net kilti klausimas, ar pradėję vykdyti tai, ką esame užsibrėžę, jie išliks saugūs.

Pavyzdžiui, kai reikės atleisti 20 procentų valdininkų. Jų tikrai yra per daug ne penkiais ar septyniais procentais. Jų yra neapsakomai daug. Europiniai pinigai dingsta nežinia kur, prapuola kaip į balą. Švietimo sektorius iš Europos pinigų gauna apie milijardą eurų. Kur jie yra, niekas nežino. Klausėme universitetų rektorių, mokyklų direktorių, ar jie jaučia tuos pinigus. Visi tik gūžčioja pečiais. Visos ministerijos apaugusios struktūromis, šalia Švietimo ir mokslo jų net 14, visos jos kažką daro su tomis lėšomis. Kultūros ministerija per dvejus su puse metų milijardo litų net nepradėjo panaudoti - nepadaryta išvis nieko, nepanaudotas nė litas. Jų kompetencija buvo tokia, kad nesugebėjo net paleisti tų pinigų naudojimo mechanizmo. Jei taip būtų dar kelerius metus, tas lėšas reikėtų grąžinti.

Mūsų laukia didžiulis darbas - išsiaiškinti, kas su visais tais pinigais buvo daroma.

Kalbino Jūratė KIELĖ